

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 346/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Ivan Syrový, s.r.o., Kadnárova 83, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 5T/315/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 5T/315/2009 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 5T/315/2009 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **7 000 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **644,94 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 346/2025 z 11. júna 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Navrhol prikázať mestskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadost'učinenie 15 000 eur a náhradu trov konania 644,94 eur.

2. Z ústavnej s'ťažnosti a príloh vyplýva, že 26. októbra 2009 bola proti s'ťažovateľovi podaná obžaloba pre zločin úverového podvodu v jednočinnom súbehu s prečinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradnej značky a v jednočinnom súbehu s prečinom poškodzovania cudzích práv. V konaní nebolo dosiaľ rozhodnuté ani na prvom stupni.

II.

Argumentácia s'ťažovateľa

3. Argumentácia s'ťažovateľa spočíva najmä v tvrdení, že od podania obžaloby 26. októbra 2009 nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté mestským súdom, pričom s'ťažovateľ je vo veci maximálne súčinný, zúčastňuje sa všetkých pojednávanií (okrem jedného zo zdravotných dôvodov), napriek vážnym zdravotným problémom, v dôsledku ktorých je odkázaný na asistenciu druhej osoby. Pojednávania boli neustále odročované a s'ťažovateľ je v stave právnej neistoty. Obžalovaní boli pred súdom vypočutí až na pojednávaní 19. apríla 2018, čiže po 7 rokoch a 6 mesiacoch od podania obžaloby.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení z 1. júla 2025 uviedol, že vec mal pridelenú zákonný sudca Mgr. Pavol Tomík. Ide o rozsiahlu vec (cca 2000 strán spisového materiálu), pričom sú v nej piati obžalovaní. Vo veci sa konalo množstvo hlavných pojednávanií a vykonalo množstvo procesných rozhodnutí. Od 3. marca 2025 bola vec pridelená JUDr. Branislavovi Harabinovi, ktorý má snahu ju čo najskôr ukončiť. Ďalej mestský súd poukázal na preťaženosť súdnych oddelení, a to aj v dôsledku implementácie novej „súdnej mapy“ a personálnu a materiálnu poddimenzovanosť prvostupňových súdov. Mestský súd tvrdí, že v danej veci koná, v dôsledku čoho je ústavná s'ťažnosť nedôvodná. Ak by boli konštatované prietahy v konaní, žiada mestský súd o prehodnotenie dôvodnosti a primeranosti finančného zadost'učinenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

5. Ústavný súd uvádza, že nedoručoval vyjadrenie mestského súdu s'ťažovateľovi pre účely jeho vyjadrenia, pretože sa od jeho repliky nedá očakávať získanie akýchkoľvek pre rozhodnutie veci relevantných informácií. Ústavný súd po overení aktuálneho skutkového stavu vyhodnotil, či došlo zo strany odporcu k prietahom v konaní a do akej miery.

6. Podstata námietok sťažovateľa spočíva v tvrdenom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

9. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, sťažovateľ bol obžalovaný zo zločinu úverového podvodu v jednočinnom súbehu s prečinom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradnej značky a v jednočinnom súbehu s prečinom poškodzovania cudzích práv, čo možno napriek celkovo piatim obžalovaným považovať za štandardnú agendu všeobecných súdov, ktorá nevykazuje znaky mimoriadnej zložitosti a dosiaľ nebolo ani potrebné vykonať znalecké dokazovanie. Rozsah spisu cca 2000 strán nemožno vzhľadom na dĺžku konania považovať za neprimeraný. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, nebolo u neho zistené správanie, ktorým by sa snažil mariť priebeh konania. Naopak, je maximálne súčinný a napriek závažným zdravotným problémom sa zúčastňoval všetkých pojednávaní (okrem jedného zo zdravotných dôvodov), pričom jeho účasť si vyžaduje asistenciu druhej osoby. Pokiaľ ide o postup mestského súdu, ten nariadil po verejnom zasadnutí viacero pojednávaní (18 podľa ústavnej sťažnosti), ktoré boli pravidelne odročované. Prvé hlavné pojednávanie nariadil cca 1 rok a 8 mesiacov od podania obžaloby. Medzi prvým a druhým termínom hlavného pojednávania uplynuli cca 4 roky. Taktiež medzi hlavným pojednávaním 18. októbra 2018 a 2. decembra 2020 uplynuli viac ako 2 roky, rovnako ako medzi hlavným pojednávaním 16. marca 2021 a 9. februára 2023. Celkovo boli medzi jednotlivými úkonmi počas konania značné časové medzery.

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

11. K preťaženosti súdnych oddelení, a to aj v dôsledku implementácie novej „súdnej mapy“, ako aj personálnej a materiálnej poddimenzovanosti mestského súdu, ústavný súd uvádza, že z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 113/2024). Rovnako problémy týkajúce sa súdnej

reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníkov konania (III. ÚS 471/2023, III. ÚS 541/2023).

12. Podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priet'ahom v príprave prejednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priet'ahom vo vyhotovovaní rozhodnutia, ktorákôľvek zo strán môže podať s'ťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu. Podľa § 55 ods. 5 Trestného poriadku o s'ťažnosti pre nečinnosť musí rozhodnúť senát nadriadeného súdu do piatich pracovných dní od prevzatia veci, a ak zo strany súdu nedošlo k priet'ahom, s'ťažnosť pre nečinnosť sa zamietne, no ak je s'ťažnosť opodstatnená, určí primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu.

13. Tento prvok dáva ktorejkoľvek strane trestného konania právo na to, aby nadriadený súd určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu. Preto ide o účinný prostriedok nápravy, prostredníctvom ktorého sa s'ťažovateľ môže účinne domáhať ochrany svojich práv (II. ÚS 31/09, II. ÚS 531/2017, IV. ÚS 296/2010, IV. ÚS 113/2012, III. ÚS 263/2021). Takmer zhodná právna úprava je obsiahnutá v § 91 rakúskeho zákona o organizácii súdov – Gerichtsorganisationsgesetz s titulom návrh na stanovenie lehoty a Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku z 30. januára 2001 vo veci Holzinger proti Rakúsku dospel k záveru, že návrh na stanovenie lehoty na vykonanie úkonu podľa tohto zákona je vnútroštátnym prostriedkom nápravy, ktorého nevyčerpanie zakladá neprijateľnosť s'ťažnosti podľa čl. 35 ods. 1 dohovoru.

14. S'ťažovateľ by v prípade „štandardných“ priet'ahov mohol a môže návrhom podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý však nepodal, dosiahnuť nápravu ústavnou s'ťažnosťou namietaných priet'ahov v postupe mestského súdu. V dôsledku tohto nevyčerpania právneho prostriedku, ktorý mu na ochranu jeho ústavných práv priznáva zákon, by v prípade „štandardných“ priet'ahov ústavný súd jeho ústavnej s'ťažnosti nevyhovel.

15. V prípade existencie tzv. extrémnych priet'ahov v postupe a konaní súdu (spravidla nad 8 až 10 rokov podľa okolností prípadu, pozn.) nie je namieste striktné vyžadovanie uplatnenia, resp. podania s'ťažnosti v zmysle § 55 ods. 3 Trestného poriadku pred podaním ústavnej s'ťažnosti. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje aj na závery svojho rozhodnutia vo veci sp. zn. I. ÚS 288/2022, keď pri konaní trvajúcom približne 16 rokov od podania obžaloby už skonštatoval, že vzhľadom na extrémnu dĺžku konania ani neriešil nevyužitie tohto iného účinného prostriedku nápravy, pretože by sa tým odstránenie stavu namietaného porušovania práv už zjavne nedosiahlo (pozri uznesenie sp. zn. I. ÚS 66/2024 z 1. februára 2024). Prípád s'ťažovateľa, keď od podania obžaloby do rozhodnutia ústavného súdu uplynulo cca 15 rokov a 9 mesiacov, možno pritom za extrémny jednoznačne považovať.

16. Vychádzajúc z uvedených zistení, ústavný súd hodnotí postup mestského súdu v napadnutom konaní za zdĺhavý a zjavne neefektívny, ktorý aj napriek mestským súdom tvrdenej zložitosti veci nemožno považovať za zlučiteľný so základným právom s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie označených práv (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. V dôsledku toho ústavný súd uložil mestskému súdu povinnosť konať vo veci bez zbytočných priet'ahov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z.

o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] (bod 2 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti žiadal o priznanie finančného zadost'učinenia 15 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). Vzhľadom na dĺžku konania cca 15 rokov a 9 mesiacov od podania obžaloby bez rozhodnutia vo veci samej, pričom s'ťažovateľ má vážne zdravotné obmedzenia, v dôsledku ktorých je odkázaný na asistenciu druhej osoby, bez pomoci ktorej sa nedokáže dostaviť na pojednávania, ktorých sa pravidelne zúčastňuje a vo veci je súčinný, bolo mu priznané finančné zadost'učinenie 7 000 eur v zmysle § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti sa jeho návrhu nevyhovuje (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

19. Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. S'ťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej s'ťažnosti). Výška trov právneho zastúpenia je tak vyčíslená na 949,17 vrátane DPH.

20. Ústavný súd vypočítanú výšku trov s'ťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca s'ťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi s'ťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných od 1. januára 2025 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 23 %.

21. Ústavný súd však priznal s'ťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania len vo výške 644,94 eur, ako si uplatnil v petite ústavnej s'ťažnosti. V zmysle vyhlášky mal síce s'ťažovateľ nárok na náhradu trov vo výške 949,17 eur, avšak ústavný súd mu nemôže priznať trovy *ultra petitem*.

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu